

Prof. dr hab. Andrzej S. Grzelakowski
Katedra Logistyki i Systemów Transportowych
Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa
Uniwersytetu Morskiego w Gdyni

Recenzja

**dorobku i osiągnięć naukowo-badawczych, a w tym głównego osiągnięcia naukowego
pt. *Polityka konkurencji w obszarze rynku pocztowego Unii Europejskiej*
oraz dorobku dydaktycznego, organizacyjnego, jak również z zakresu krajowej
i międzynarodowej współpracy naukowej a także działalności popularyzującej naukę
dr Anny DRAB-KUROWSKIEJ
w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk ekonomicznych
w dyscyplinie ekonomia przeprowadzanym przez
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego**

Podstawa formalna sporządzenia recenzji

W związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 11 czerwca 2019 r. (pismo: BCK-II-L – 8409/2019), powołującej mnie do składu recenzentów w komisji habilitacyjnej do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Anny Drab-Kurowskiej, wszczętego 03.04.2019 r., podjęto się opracowania wymaganej recenzji. O decyzji CK zostałem powiadomiony pismem Dziekana Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego prof. dr hab. Juliusza Engelhardta z dnia 05.08.2019r. Wraz z pismem Dziekana otrzymałem decyzję CK wraz kompletną dokumentacją załączoną do wniosku Habilitantki o wszczęcie postępowania habilitacyjnego, o której mowa w art. 18a ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z póź. zm.), której elementy składowe zostały określone w &12 ust.2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 30.01.2018 r. poz. 261). Dokumentacja wraz z załącznikami została przekazana w postaci papierowej oraz

na informatycznym nośniku danych, na którym zapisano kopie przedkładanych dokumentów, stanowiących podstawę do wyrażenia oceny.

Merytorycznej oceny osiągnięć naukowych oraz uzyskanego całościowego dorobku Kandydatki do stopnia doktora habilitowanego, dokonano na podstawie obowiązujących zasad i ustalonych kryteriów określonych w treści art. 16 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stanowiącej załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2017 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z póź. zm.), jak również formalnie przyjętych wymogów dotyczących sporządzania recenzji opartej na przekazanym zestawie dokumentacji, sprecyzowanych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r. poz. 261), jak również Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 r. Nr 196, poz. 1165).

Swoje opinie i oceny, które znalazły wyraz w stanowisku końcowym zawartym w tej recenzji, formułowałem również uwzględniając komunikaty CK dotyczące m.in. postępowań o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz uwagi, wskazania i sugestie profesora A. Szydło, członka CK, zamieszczone w prezentacji pt. *Kryteria awansów naukowych wg. Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów*, dostępnej w wersji on-line.

I. Ogólna ocena sylwetki zawodowej Habilitantki jako nauczyciela akademickiego

Dr Anna Drab-Kurowska od 01.10.2001 r. pracuje na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego (dalej jako: WZiEU US). Tamże w lutym 2001r po złożeniu egzaminu końcowego i obronie pracy magisterskiej pt. *Kształtowanie kosztów komunikacji na przykładzie małej wielkości firmy o profilu informatycznym*, uzyskała tytuł zawodowy magistra ekonomii w specjalności Ekonomia i organizacja łączności. Do 31.03.2005 r była zatrudniona na stanowisku asystenta. Po uzyskaniu 10.02.2005 r stopnia doktora nauk ekonomicznych w specjalności ekonomia informacji i strategii marketingowe, nadanego przez ww. jednostkę US na podstawie przedstawionej rozprawy pt. *Handel internetowy jako obszar dywersyfikacji działalności krajowego operatora pocztowego*, od 01.04.2005 r do chwili obecnej pracuje na stanowisku adiunkta w Katedrze Ekonomii (Zakład Polityki Gospodarczej i Ekonomii Społecznej) WZiEU US. Na tym etapie rozwoju naukowego Habilitantki, Jej opiekunem naukowym i mentorem był prof. dr hab. Roman Czaplewski, profesor zw. US. Jednocześnie,

co praktycznie jest standardem w warunkach polskich, Kandydatka wskazuje również swoją macierzystą jednostkę naukową, jako właściwą do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego, wszczętego 03.04.2019 r w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Charakteryzując działalność zawodową dr A. Drab-Kurowskiej jako nauczyciela akademickiego, wskazać należy również na Jej dość szeroką aktywność w sferze dydaktycznej, realizowaną poza macierzystą uczelnią. W latach 2005-2013 poza działalnością dydaktyczną realizowaną w US, prowadziła bowiem w ramach umów cywilno-prawnych zajęcia w Społecznej Akademii Nauk, Wyższej Szkole Integracji Europejskiej oraz Szczecińskiej Szkole Collegium Balticum. Równolegle, co jest godne podkreślenia, oprócz wykonywanej działalności naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej na Uczelni, Kandydatka w latach 2002-2006 doskonaliła swoje umiejętności językowe, uzyskując 3 certyfikaty z języka niemieckiego oraz 2 z języka angielskiego. Przekłada się to niewątpliwie nie tylko na jakość realizowanego procesu dydaktycznego, ale także stwarza podstawy do rozszerzenia bazy bibliograficznej, z której może efektywnie korzystać oraz włączenia się w sferę międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej, a w tym realizacji prac eksperckich i projektów badawczych.

Okres działalności naukowo-badawczej i dydaktyczno-organizacyjnej dr A. Drab-Kurowskiej oraz efekty tej aktywności do momentu uzyskania stopnia dr nauk ekonomicznych, jest przedstawiony przez Kandydatkę w sposób bardzo syntetyczny, by nie powiedzieć wręcz ogólnikowy. Nie stwarza to podstaw do dokonywania jakichkolwiek porównań intensywności prowadzonej przez Nią działalności jako nauczyciela akademickiego w tym okresie, w relacji do okresu 03.2005-03.2019.

Do momentu uzyskania stopnia doktora nauk ekonomicznych Habilitantka koncentrowała się na zagadnieniach z zakresu wdrażania i realizacji procesów deregulacji rynków pocztowych UE oraz badaniu kierunku rozwoju tych rynków. Inspiracją do zainteresowania taką tematyką badawczą i podjęcia się realizacji badań w tym zakresie było Jej zaangażowanie tuż po podjęciu pracy w 2001 r w realizację grantu badawczego KBN (lata 2001-2003), a także innych prac naukowo-badawczych i ekspertyz wykonanych dla instytucji i jednostek administracji państwowej RP (b. ministerstwa łączności, Instytutu Łączności oraz regulatora rynku pocztowego). Był to istotny etap kształtowania zarówno drogi rozwoju, jak i profilu naukowego oraz przedmiotu badań Habilitantki. W rezultacie tego tematyka badawcza Habilitantki w naturalny niejako sposób osadzona została na gruncie branży pocztowej, będącej składnikiem podsystemu przemysłów sieciowych (łączność i telekomunikacja), koncentrując się na zagadnieniach dotyczących roli państwa w sferze kształtowania tego segmentu rynku usług.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomiki informacji i strategii marketingowych, dr A. Drab-Kurowska kontynuowała badania w ramach tak określonego nurtu zainteresowań naukowo-badawczych z dość silnie zarysowaną orientacją na branżę pocztową wchodzącą w skład sektora usług, eksponując na bazie ogólnych praw i prawidłowości ekonomicznych cechy szczególne tego sektora i specyfikę jego funkcjonowania na gruncie gospodarki rynkowej. Jej badania koncentrowały się jednak w większym stopniu na zagadnieniach dotyczących funkcjonowania rynków usług pocztowych oraz identyfikacji i analizie tendencji rozwojowych, jakie występowały w tym okresie zarówno w branży usług pocztowych, jak też w ramach tego specyficznego rynku usług.

Efektom prowadzonych badań w tym obszarze były liczne publikacje dr Drab-Kurowskiej, które stanowiły jednak tylko jedną z wielu płaszczyzn Jej aktywności, jako zdecydowanie ukierunkowanego na rozwój nauczyciela akademickiego. Oprócz bowiem systematycznie prowadzonej wielowymiarowej działalności naukowo-badawczej, Kandydatka równolegle prowadziła w dość szerokim zakresie działalność dydaktyczną i organizacyjną, a w tym popularyzującą wyniki badań naukowych, budując swoją pozycję w środowisku naukowym, koncentrującym swoją aktywność badawczą na obszarze ekonomiki usług. W rezultacie tego Habilitantka, pomnażając swój dorobek naukowy tak pod względem ilościowym, jak i jakościowym – merytorycznym oraz doskonaląc swój warsztat badawczy, a także umiejętności dydaktyczne i organizacyjne oraz nabywając nowe kompetencje w zakresie zarządzania zespołami i projektami badawczymi, osiągnęła dostatecznie wysoki status dojrzałości naukowej, którego przejawem jest opublikowana monografia habilitacyjna.

II. Ocena dorobku i osiągnięć naukowych Habilitantki

1. Szczegółowa ocena opublikowanego dorobku i osiągnięć naukowych (za wyjątkiem monografii habilitacyjnej)

Oceny publikowanego dorobku Habilitantki dokonać można zarówno pod względem ilościowym, mierząc go liczbą publikacji oraz wartością punktową, jaką przyznano tym pracom naukowym oraz jakościowym, uwzględniając wartość merytoryczną i metodyczną, jaką publikacje te wniosły do rozwoju dyscypliny naukowej reprezentowanej przez Habilitantkę lub dyscyplin pokrewnych. Aspekt ilościowy aktywności publikacyjnej dr A. Drab-Kurowskiej ocenić można jednakże tylko za pomocą tego pierwszego parametru. Habilitantka nie podaje bowiem wartości punktowej tej części swoich osiągnięć naukowych. Nie wiadomo zatem także, jak wartość ta zmieniała się w czasie i tym samym, jaka była intensywność aktywności naukowej przekładającej się na publikacje zamieszczane w czasopismach o różnej randze punktowej według listy MNiSW.

Z załączonej dokumentacji wynika, iż w okresie po uzyskaniu stopnia doktora Kandydatka nie opublikowała samodzielnie lub w ramach współautorstwa żadnej publikacji naukowej w czasopismach indeksowanych w bazie JCR lub ERIH, co w istotny sposób osłabia jakość przedstawionego do oceny dorobku. Brak publikacji znajdujących się na liście JCR może natomiast w pewnym stopniu rekompensować wysoka jakość najważniejszego osiągnięcia naukowego Kandydatki, jakim jest monografia habilitacyjna. Z kolei w czasopismach indeksowanych w bazie WoS Habilitantka opublikowała łącznie 4 prace (dodatkowo 1 artykuł jest na etapie wydawniczym), przy czym wszystkie pochodzą z ostatniego przed złożeniem wniosku roku, tj. 2018, kiedy to Jej aktywność naukowa wyraźnie wzrosła. Spośród tych 4 pozycji, 2 to prace opublikowane we współautorstwie. Ponadto w analizowanym okresie dr A. Drab-Kurowska opublikowała 4 monografie, z tego 3 we współautorstwie oraz 30 rozdziałów w monografiach, a w tym 6 w zagranicznych. W tej liczbie było 5 rozdziałów opracowanych we współautorstwie. W czasopismach krajowych natomiast łączna liczba publikacji wyniosła 49 (13 we współautorstwie), z czego 10 zostało opublikowanych w języku angielskim, Z kolei w czasopismach zagranicznych, innych niż indeksowane w bazach JCR i WoS, Kandydatka zamieściła łącznie 15 publikacji z czego 5 opublikowała we współautorstwie.

Wszystkie te rodzaje publikacji składają się łącznie na 103 pozycje, co statystycznie oznacza, że przeciętnie w skali roku Habilitantka publikowała prawie 8 prac naukowych. W sumie, w kategoriach ilościowych jest to bardzo wysoki wynik, zważywszy na to, iż był to tylko jeden z zakresów aktywności naukowo-badawczej Kandydatki, bardzo istotny jednak dla dokonania pełnej oceny Jej osiągnięć naukowych. 26 spośród opublikowanych prac, a więc ponad 1/4 ich ogólnej liczby, to prace zespołowe. W absolutnej większości przypadków dwuautorskie. Procentowy udział prac współautorskich kształtuje się na najwyższym poziomie w grupie publikacji indeksowanych w bazie WoS (40 %) oraz, co absolutnie zrozumiałe, w grupie monografii naukowych (75 %). W jednym przypadku (poz. 32, s. 16, załącznik nr 4), Habilitantka w artykule opracowanym wraz z A. Budziewicz-Guźlecką podaje swój udział procentowy w powstaniu artykułu w wysokości 100% (?). To zapewne pomyłka drukarska –niestety nie jedyna dostrzeżona w załączonej dokumentacji, świadcząca o pośpiechu w jej przygotowaniu.

Aspekt jakościowy publikowanego dorobku naukowego dr A. Drab-Kurowskiej ocenić można z kolei wyłącznie na podstawie dokonanej analizy bibliometrycznej, opartej na uznanych standardowych wskaźnikach oceny dokonań naukowych. Analiza taka, opracowana przez dział informacji naukowej biblioteki lub inną odpowiednią jednostkę uczelni i podpisana przez osobę odpowiedzialną za jej sporządzenie, powinna być dołączona do wniosku (Komunikat CK nr 4/2009). W tym wypadku zalecenie

to, które zaliczyć można do standardu dobrej praktyki w postępowaniach o nadanie stopnia naukowego, nie zostało spełnione i sama Wnioskodawczyni przedstawia swoje dane bibliometryczne. Brak publikacji naukowych Kandydatki zamieszczonych w czasopismach znajdujących się na liście JCR sprawia, iż sumaryczny Impact Factor (IF) wynosi 0 (brak). Wiadomym jest natomiast, że liczba cytowań w czasopismach z policzonym IF traktowana jest jako podstawowy miernik jakości publikacji i jednocześnie akceptowalności przez międzynarodową społeczność akademicką ich poziomu naukowego w rozumieniu wkładu wnoszonego w rozwój określonych dziedzin i dyscyplin naukowych. Spośród 3 baz ujętych w podsumowaniu autoreferatu (p. 6) - ale tylko dwu wymienionych w syntetycznym zestawieniu dorobku naukowo-badawczego (tabela 1, s. 20) uwzględniających liczbę cytowań oraz indeks Hirscha, będących pochodną liczby indeksowanych tam prac - jedynie jedną z nich, tj. *Web of Science Core Collection* (wraz z ew. bazą *Scopus*, ale tej nie uwzględniono w ogóle) można traktować w tym wypadku (wniosek o nadanie stopnia dr habilitowanego), jako w pełni miarodajną dla dokonania oceny wartości merytorycznej osiągnięć naukowych Kandydatki w kategoriach przyjętych obecnie standardów krajowych i międzynarodowych. Pozostałe dwie bazy, tj. *Publish or Perish* (a nie *Publish of Perish*, jak podano w tab. 1 na str. 20) oraz *Google Scholar* (a nie *Scholar Google*, s. 33), w których określone wyżej wskaźniki oceny dokonań naukowych Autorki kształtują się na wysokim poziomie (indeks Hirscha – 8 a liczba cytowań odpowiednio 154 i 137) w mojej ocenie plasują się zdecydowanie poniżej tego poziomu. Wskazywanie ich ma więc wyłącznie charakter informacyjny.

Według stanu na 29.03.2019 w bazie *WoS* indeksowana była zaledwie 1 praca (oczekują jednak 4 kolejne), a liczba cytowań (ogółem) wynosiła 0. W konsekwencji tego indeks Hirscha określony na podstawie opublikowanych prac indeksowanych w tej bazie wynosi również 0. To zatem zbyt mało, by można było uznać efekty badań naukowych Kandydatki do stopnia dr habilitowanego ujęte w ramach tego standardu za istotne i ważne. Wyniki takie obecnie w Polsce uzyskują już osoby reprezentujące dyscyplinę naukową Kandydatki o zdecydowanie niższym statusie akademickim. Ten rodzaj wyceny dorobku publikowanego wskazuje na to, że Kandydatka:

1. znajduje się dopiero na początkowym etapie budowy swej międzynarodowej pozycji naukowej, czego przyczyną może być między innymi to, że większość prac jest napisana w języku polskim, albo też

2. Jej przedmiot badań i ich publikowane wyniki nie mają nowatorskiego, istotnego dla dalszego rozwoju dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny ekonomia (obecnie dziedzina nauk społecznych, dyscyplina ekonomia i finanse) znaczenia, co w części może być rezultatem dość wąskiego w sensie merytorycznym, raczej branżowego ich charakteru.

Analiza treści publikacji zawartych w załączniku nr 5 wskazuje bowiem na to, że w swej zdecydowanej większości dotyczyły one badań rynku usług pocztowych, postrzeganego jednak także w szerszym kontekście, jako segment innych rodzajów rynków, a głównie rynku usług. Autorka analizowała mechanizm jego funkcjonowania, koncentrując się jednocześnie - niejako równolegle z badaniami prowadzonymi w ramach tego głównego nurtu - na zagadnieniach z zakresu deregulacji i liberalizacji rynku pocztowego a także ocenie roli i funkcji publicznych operatorów pocztowych oraz znaczenia i siły wpływu nowoczesnych rozwiązań technologicznych na sferę funkcjonowania tego rynku. Były to zatem badania usytuowane w centralnym obszarze zainteresowań nauk ekonomicznych – dotyczyły teorii rynku i efektywności jego funkcjonowania (konkurencja). Badania prowadzone w takim ujęciu mają zatem istotne znaczenie dla doskonalenia mechanizmu funkcjonowania rynków sektora przemysłów sieciowych, gdzie oferowany produkt (dobro publiczne) ma charakter produktu o ogólnym ekonomicznym znaczeniu, a sam rynek w swej tradycyjnej formie funkcjonuje według zasad typowych dla monopolu naturalnego i z założenia jest przedmiotem regulacji publicznej.

Poza swym głównym nurtem badawczym Habilitantka podejmowała również badania dotyczące roli i znaczenia informacji oraz nowoczesnych technologii, jako istotnych czynników wzrostu produkcji w mikroskali. Ponadto dość ważnym obszarem badań naukowych dr A. Drab-Kurowskiej była również ekonomia społeczna, na gruncie której poszukiwała rozwiązań problemów z zakresu funkcjonowania rynku usług pocztowych, który ze względu na charakter przedmiotu obrotu, realizuje nie tylko cele stricte ekonomiczne ale również społeczne. Zgromadzony w tym zakresie dorobek naukowy Kandydatki, jako uzupełniający względem głównego nurtu badań, w istocie na równi z nim stanowił bazę wyjściową do podjęcia problematyki stanowiącej centralną oś rozważań podjętych w opracowanej monografii habilitacyjnej.

Oprócz osiągnięć naukowych wyrażających się w postaci opublikowanych prac naukowych w wydawnictwach krajowych i międzynarodowych do dorobku naukowego dr A. Drab-Kurowskiej zaliczyć należy również działalność w sferze realizacji projektów badawczych. Habilitantka w latach 2011-2018/2019 uczestniczyła w realizacji 3 międzynarodowych projektów badawczych, pełniąc w jednym z nich, współrealizowanym przez Uniwersytet Szczeciński oraz University of Aalborg w latach 2015-2016 zarówno funkcję głównego wykonawcy, jak też jego kierownika. Żaden z tych projektów nie miał jednak szerszego, europejskiego znaczenia. Ponadto Kandydatka uczestniczyła aktywnie – w tym także jako główny wykonawca - w realizacji 3 krajowych projektów badawczych (1 projekt podjęty w ramach programu „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” w toku -2019-2022).

Do zakresu tej, typowo badawczej formy aktywności naukowej, zaliczyć można również efekty uzyskane z tytułu prowadzonej działalności statutowej w macierzystej jednostce naukowej. Dr A. Drab-Kurowska zrealizowała w ramach działalności statutowej, w której uczestniczyła w latach 2006-2018 łącznie 13 prac badawczych. Ponadto w latach 2007-2012 Habilitantka w ramach badań własnych wykonała samodzielnie 6 prac badawczych niepublikowanych (forma maszynopisu powielonego). Prace te, to efekty 3-etapowych badań realizowanych w dwu zakresach tematycznych. Pierwszy z nich (lata 2007-2009) dotyczył „Modelu funkcjonowania przedsiębiorstw tradycyjnych w przestrzeni wirtualnej”, a drugi (lata 2010-2012) „Polityki konkurencji na rynku usług pocztowych”. Ten ostatni własny projekt badawczy stworzył silny impuls do podjęcia dalszych badań w tym zakresie, co jednocześnie w kolejnych latach przekłada na dorobek publikacyjny Kandydatki, dając niewątpliwie dość solidne podstawy merytoryczne do przygotowania monografii habilitacyjnej.

Za działalność stricte naukową dr A. Drab-Kurowska żadnych nagród międzynarodowych i krajowych nie otrzymała. W wątpliwość poddaje natomiast fakt, iż jest nią, jak wskazała Habilitantka, Medal Brązowy za długoletnią służbę przyznany w 2012 r. Nie było bowiem w tym okresie w Jej dorobku większych, znaczących osiągnięć naukowych, a ponadto medal ten przyznawany jest za całokształt działalności (w tym zapewne również w jakiejś części naukowej). Ponadto Habilitantka nie uzyskała dotychczas żadnej nagrody rektora za ten rodzaj działalności.

Kolejnym ważnym składnikiem ogólnej oceny aktywności naukowej Kandydatki ubiegającej się o nadanie stopnia dr habilitowanego, określającym zarówno zakres, strukturę a także poziom osiągnięć naukowych Kandydatki, a jednocześnie ważnym kryterium służącym do ich oceny jest aktywność konferencyjna, a przede wszystkim jej wymierne efekty. Ta forma budowania swej pozycji w środowisku naukowym - tak w kraju, jak i za granicą, wyrażająca się możliwością prezentacji swoich osiągnięć i upowszechnienia uzyskanych rezultatów badań, a także poddania ich profesjonalnej ocenie i dokonania ewentualnej weryfikacji, nie tylko wzbogaca zarówno od strony merytorycznej, jak i metodycznej wiedzę i kompetencje zawodowe uczestnika konferencji, ale również zazwyczaj daje impuls do poszukiwania i podejmowania nowych wyzwań badawczych i tematów naukowych. Te z kolei powinny przekładać się na kolejne, nowe, wartościowe publikacje. Analizując tę formę aktywności naukowej dr A. Drab-Kurowskiej w okresie po uzyskaniu stopnia doktora - tak od strony ilościowej, jak i jakościowej, jestem przekonany o tym, że w każdym z tych wymiarów oceny, efekty tej aktywności w relacji do wymogów, jakie obecnie stawia się kandydatom do stopnia dr habilitowanego są zadowalające.

W latach 2005-2018 dr A. Drab-Kurowska wygłosiła na międzynarodowych i krajowych konferencjach tematycznych łącznie 22 referaty, z czego 10 prezentowała na konferencjach międzynarodowych. W zdecydowanej większości były to referaty opracowane samodzielnie (18). Podkreślić należy jednak, że Habilitantka uczestniczyła w okresie objętym oceną aż w 48 krajowych i 26 międzynarodowych konferencjach naukowych, co świadczy o bardzo wysokiej Jej aktywności w tej dziedzinie. Udział ten wiązał się natomiast z dwoma formami zaangażowania. Jedną z nich było uczestnictwo w konferencji tylko z publikacją – dotyczy to 36 konferencji krajowych i 16 międzynarodowych. Drugą zaś uczestnictwo wraz z publikacją i wygłoszeniem referatu (12 krajowych i 10 międzynarodowych wystąpień). Stopień umiędzynarodowienia tej sfery aktywności naukowej Kandydatki był więc znaczący, co niewątpliwie w konsekwencji przekładało się w znacznej części na efekty merytoryczne i intensywność prowadzonej działalności naukowej

Charakteryzując różne formy aktywności konferencyjnej dr A. Drab-Kurowskiej, wskazać należy także i na takie, jak uczestnictwo w roli panelisty oraz moderatora sesji plenarnych na konferencjach krajowych organizowanych lub współorganizowanych przez Uniwersytet Szczeciński z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Jest to niewątpliwie pewne wyróżnienie, które wiąże się z posiadaną wiedzą w danej dziedzinie, doświadczeniem lub też umiejętnością prowadzenia merytorycznej dyskusji naukowej. Kandydatka w tej roli występowała na 5 konferencjach.

2. Ocena monografii habilitacyjnej jako najważniejszego osiągnięcia naukowego Kandydatki

2.1. Ocena ogólna dzieła

Dr A. Drab-Kurowska wskazała, jako główne swoje osiągnięcie naukowe wnoszące znaczny wkład w rozwój reprezentowanej przez siebie dyscypliny naukowej dzieło Jej autorstwa opublikowane w całości (art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stanowiącej załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2017 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z póź. zm.). Dziełem tym jest monografia habilitacyjna Kandydatki pt. „Polityka konkurencji w obszarze rynku pocztowego Unii Europejskiej” wydana w 2019 r przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego w ramach serii wydawniczej Rozprawy i Studia T 1055. Jest to opracowanie bardzo obszerne, liczące łącznie 324 strony, przy czym zasadnicza, merytoryczna część rozprawy obejmująca wstęp, 6 logicznie wydzielonych fragmentów tekstu w postaci rozdziałów oraz zakończenie liczy 290 stron. Ponadto integralnym jej elementem jest bibliografia, obejmująca łącznie 347 pozycji (głównie opracowań zwartych, ale także pryncypialnych, raportów i źródeł internetowych) oraz spis tabel, których jest łącznie 41 i rysunków (46).

Rozprawa habilitacyjna w przedstawionej formie jest dziełem skonstruowanym w sposób przejrzysty i czytelny oraz zasadniczo jednoznaczny w odbiorze treści. Porządkuje logicznie zagadnienia będące przedmiotem rozważań, ilustrując zarazem wiele omawianych kwestii w sposób jasny za pomocą zestawień statystycznych i rysunków, co znacznie ułatwia percepcję treści. Od strony formalno-językowej opracowanie to nie budzi większych zastrzeżeń. Dowodzi to, że Autorka posiada warsztat naukowy umożliwiający podejmowanie i samodzielne prowadzenie prac badawczych o takim charakterze, jak recenzowana monografia habilitacyjna.

2.2. Merytoryczna ocena osiągnięcia naukowego

We wstępie Autorka przedstawiła i uzasadniła przekonująco przesłanki zarówno merytoryczne - teoriopoznawcze, jak i praktyczno-aplikacyjne, które skłoniły Ją do podjęcia badań dotyczących polityki konkurencji na rynku usług pocztowych w UE. Tak sformułowana problematyka badawcza z założenia bowiem uwzględniać powinna i zarazem łączyć: 1/ aspekty stricte teoretyczne, dotyczące funkcjonowania rynków usług (pocztowych) i roli konkurencji w budowie sprawnego w kategoriach ekonomicznych i społecznych mechanizmu zgłaszania i realizacji popytu z 2/ aspektami praktycznymi odnoszącymi się do wdrażania skutecznych narzędzi polityki gospodarczej stymulujących na tych rynkach konkurencję. W pełni zatem zgadzam się z przyjętymi wstępnymi założeniami badawczymi Autorki. Uważam również, iż podjęta w monografii habilitacyjnej problematyka badawcza jest aktualna i ważna tak z teoretycznego - stricte ekonomicznego punktu widzenia i to zarówno od strony merytorycznej, jak i metodycznej, jak też praktycznego, stwarzając możliwości wdrożenia uzyskanych wyników badań. Walory teoretyczne i aplikacyjne przy tak ujętej problematyce badawczej prezentowanej w monografii zdają się więc być pod względem potencjalnych oczekiwań efektów tych badań równie ważne. Stwierdzenie to potwierdza sformułowany przez Autorkę rozprawy cel badań.

Przyjęto, że podstawowym celem badań jest „... wypracowanie koncepcji rozwoju rynków usług pocztowych na podstawie analizy sytuacji na rynku usług pocztowych Unii Europejskiej”. Tak sformułowany podstawowy cel: 1/ nie określa jednak jasno jakich rynków usług (krajów, regionów świata) koncepcja ta ma dotyczyć, 2/ (zbyt) silnie akcentuje projektowo-badawcze, typowo aplikacyjne podejście do problemu badawczego, 3/ pomija ważny składnik merytoryczny głównego problemu badań, jakim jest konkurencja (polityka konkurencji na tym rodzaju rynku), 3/ nie spełnia wszystkich kryteriów prawidłowej konstrukcji celu badań, opartych na zasadzie SMART. Pomimo tych mankamentów można uznać go jednak przy tak sformułowanej tematyce badawczej prezentowanej w monografii i sposobie podejścia do badanego zagadnienia od strony metodycznej za zasadny.

Podstawową hipotezę oparto na stwierdzeniu, że „w prowadzeniu polityki konkurencji na europejskim rynku pocztowym zasadniczym problemem jest rozpoznanie i zaimplementowanie odpowiednich narzędzi polityki gospodarczej”. Nie jest to wprawdzie oryginalne i szczególnie ambitne wyzwanie badawcze, jakie postawiła sobie Habilitantka, ale tym niemniej tak sformułowana hipoteza badawcza jest spójna w sensie merytorycznym z ustalonym celem prowadzonych rozważań w tym opracowaniu i logicznie koresponduje z głównym problemem badawczym określonym w jego tytule. Użyte słowo „rozpoznanie” zastąpiłbym jednak wyrazem *właściwy dobór*, a „odpowiednich” wyrazem *skutecznych*, co w moim przekonaniu pozwoliłoby doprecyzować tę hipotezę i ułatwić jej weryfikację za pomocą odpowiednio dobranych metod badawczych. W moim przekonaniu tego typu modyfikacja nie oznaczałaby, że badania wkraczają silniej na grunt nauk o zarządzaniu.

Głównej hipotezie badawczej towarzyszą trzy przyjęte hipotezy szczegółowe (dodatkowe). Są one sformułowane jasno i merytorycznie nawiązują do hipotezy podstawowej, rozwijając istotę wyzwania badawczego w niej zawartego i określając jednocześnie sposób jego realizacji w ramach koncepcji badawczej ustalonej przez Autorkę. W tym znaczeniu doprecyzowują one hipotezę podstawową, ułatwiając: 1/ jej weryfikację za pomocą wybranych metod badawczych, a ponadto co ważne w tym przypadku, 2/ opracowanie konstrukcji monografii z takim układem treści w ramach poszczególnych jej części składowych, która zapewni logiczny ciąg wywodów, umożliwiając osiągnięcie założonych celów badawczych.

Kluczową rolę w tym zakresie odgrywają jednak prawidłowo dobrane metody badawcze, zastosowanie których jest gwarantem poprawnej tak od strony merytorycznej jak i metodycznej realizacji ustalonego problemu badawczego. Habilitantka w monografii zastosowała kilka metod i technik badawczych, dostosowując ich dobór do realnych potrzeb procesu badawczego wiążącego się konkretnym przedmiotem badań. Prezentowane są one w sposób syntetyczny w odniesieniu do zagadnień przedstawianych w poszczególnych rozdziałach w tabeli 1 (s. 15-16). Są to w zdecydowanej większości metody jakościowe, a w tym wniosku logicznego, na których oparta jest jedna z podstawowych na gruncie nauk ekonomicznych teoria poznania, bazująca na metodach i technikach indukcji i dedukcji, tj. na tzw. kole nauki (*wheel of science*). Dobór tych metod oraz zakres i sposób ich wykorzystania do potrzeb badawczych w tej pracy, dotyczącej analizy funkcjonowania jednego z rodzajów rynków usług i polityki konkurencji w odniesieniu do tego rynku, uważam za prawidłowy. Dzięki nim stworzony został przez Habilitantkę warsztat badawczy, który zapewnił skuteczne a przy tym rzetelne i wiarygodne przeprowadzenie badań oraz uzyskanie dość interesujących, a jednocześnie wartościowych dla teorii ekonomii wyników badań.

Przechodząc do oceny poszczególnych części składowych głównego osiągnięcia naukowego dr A. Drab-Kurowskiej pragnę podkreślić ich spójność merytoryczną i logikę prowadzonych wywodów w obrębie każdej z nich. Rozdział pierwszy jest silnie osadzony na gruncie teorii konkurencji i znaczenia konkurencji w ogólnej teorii ekonomii, dając solidne podwaliny do dalszych rozważań. Autorka wykazała się bardzo dobrą znajomością tej problematyki, oceniając, niekiedy krytycznie, analizowany dorobek naukowy w tym zakresie. Oprócz określenia podstawowych funkcji i modeli konkurencji, dokonała również na bazie analizy bogatej literatury przedmiotu systematyzacji tej kategorii ekonomicznej, co uznać należy za znaczący w sensie ujednoczenia pojęć i funkcji kategorii ekonomicznych wkład do teorii. Ponadto, odnosząc już swoje rozważania do sfery rynku usług pocztowych, Habilitantka w nawiązaniu do tradycyjnego modelu pięciu sił konkurencji Portera, przedstawiła i uzasadniła własne podejście do tego zagadnienia, wskazując na duże znaczenie w tym zakresie regulacji publicznej.

W rozdziale drugim, poświęconym teoretycznym rozważaniom dotyczącym polityki gospodarczej i polityki konkurencji, Autorka przedstawiła istotę polityki konkurencji i jej rolę w realizacji celów społeczno-gospodarczych. Ważnym wnioskiem płynącym z rozważań podjętych w tym rozdziale jest stwierdzenie, iż dla skuteczności prowadzenia polityki gospodarczej oraz polityki konkurencji koniecznym jest nie tylko realizowanie ustalonych reguł prawnych lecz także określenie zestawu czynników ekonomicznych, ściśle skorelowanych z instrumentami obu polityk. Określone zostały także kryteria za pomocą których można usystematyzować instrumenty polityki gospodarczej. Autorka wskazuje także nowe kryterium klasyfikacji instrumentów służących aktywnemu oddziaływaniu na politykę konkurencji. Rozdział ten ma istotne walory teoriopoznawcze i praktyczne, wprowadzając nowe elementy wiedzy do dyscypliny naukowej ekonomia, a w tym w szczególności dotyczące polityki konkurencji na rynkach usług analizowanej na przykładzie europejskiego rynku usług pocztowych.

Kolejny trzeci, dość obszerny rozdział, dotyczy produktu, tj. usług pocztowych będących przedmiotem obrotu rynkowego. W rozdziale tym Autorka w ujęciu typowo teoretycznym, bardziej jednak o charakterze podręcznikowym niż badawczo-analitycznym, przedstawiła zagadnienia, które w istocie zostały już szeroko opisane w literaturze przedmiotu (istota usług i ich jakość, rynek usług pocztowych, itp.). W mojej ocenie rozdział ten nie wnosi nowych treści poznawczych i jest jedynie popisem erudycyjnym Habilitantki. Pewnym wyjątkiem jest ostatnie prezentowane zagadnienie (p. 3.6) dotyczące praktyk monopolistycznych na rynkach usług pocztowych i skutków ich stosowania, ale też trudno byłoby mu przypisać znaczące walory poznawcze. Ten ważny z punktu widzenia wybranej tematyki badawczej oraz ustalonego celu badań rozdział powinien być znacznie objętościowo skrócony, a jego treść silniej zorientowana na przedstawienie

istoty mechanizmu rynkowego i wyzwań, jakie współcześnie stawia mu cyfryzacja a szerzej przemysł 4.0 oraz logistyka. Jego konstrukcja i treść logicznie jednak wprowadza w zagadnienia dotyczące regulacji tego rodzajów rynków, które są przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale czwartym.

W rozdziale tym regulacja jest traktowana jako narzędzie polityki konkurencji. W mojej ocenie jest to raczej specyficzna forma (sposób) oddziaływania państwa na sferę rynku oraz realizacji polityki konkurencji, niż narzędzie tej polityki. W ramach tej formy kształtowania relacji rynkowych stosuje się dopiero różne narzędzia regulacyjne, dostosowując je do ustalonych celów. Rozważania Autorki odnoszą się do sfery regulacji branży usług pocztowych. Wartościowym elementem tej części monografii są rozważania dotyczące: 1/ możliwości regulacji branży w formule samoregulacji i regulacji administracyjnej, które wyznaczyć można za pomocą zaproponowanej przez Habilitantkę macierzy regulacji krajowego rynku pocztowego oraz 2/ tzw. prokonkurencyjnej regulacji sektorowej rynku pocztowego.

Kolejny piąty rozdział, w którym Autorka dokonała weryfikacji czynników kształtujących konkurencję oraz określiła możliwości jej regulowania na rynku pocztowym poprzez: 1/ pomiar stopnia jego koncentracji badanej za pomocą wskaźnika HHI, a także 2/ ocenę roli publicznych operatorów pocztowych w ich funkcji operatora wyznaczonego, ma charakter analityczny i jest kluczowy dla dokonania weryfikacji hipotezy badawczej. W treści tego rozdziału podniesiono wiele interesujących z merytorycznego i metodycznego punktu widzenia kwestii ważnych dla teorii ekonomii i praktyki gospodarczej oraz zawarto szereg autorskich propozycji możliwych do wykorzystania na gruncie nauk ekonomicznych, które w mojej ocenie nadają tej monografii walor dojrzałej pracy naukowej. Należą do nich między innymi: koncepcja oparta na modelu macierzy operatorów pocztowych w formule modelu wspierania rozwoju konkurencji lub jej ograniczenia, a także propozycja zastosowania do rzetelnej oceny rynku pocztowego wskaźnika niezależności regulatora pocztowego. Proponowane w tym rozdziale przez Habilitantkę rozwiązania i formułowane wnioski oraz rekomendacje mają uniwersalny charakter i można je po niewielkich modyfikacjach odnieść do wszystkich rynków usług przemysłów sieciowych i modeli ich regulacji.

Ostatni szósty rozdział, ma charakter podsumowania wcześniejszych rozważań, głównie jednak z rozdziału piątego. Zaprezentowano w nim koncepcje rozwoju konkurencji na rynku usług pocztowych w UE oraz przedstawiono instrumenty a także metody pomiaru i oceny konkurencji na tym rynku. Wykorzystano w tym zakresie wyniki badań prezentowane w rozdziale poprzednim, opracowując na tej podstawie schemat działań, które umożliwiły opracowanie dwu scenariuszy kształtowania polityki

konkurencji na rynku usług pocztowych (scenariusza statycznego i dynamicznego) oraz czterech modelowych rozwiązań, jakie można potencjalnie zastosować w tym zakresie. Jeden z nich dotyczy scenariusza statycznego oraz 3 dynamicznego (atomizacji, wzmocnienia i Poczta 4.0). Habilitantka dokonała również w końcowej części tego rozdziału ich ogólnej waloryzacji, ze wskazaniem skutków ich zastosowania w praktyce.

W zakończeniu dokonano podsumowania całości rozważań, zaprezentowano uzyskane efekty badań i na ich podstawie zostały sformułowane dwa wnioski końcowe, z którymi w pełni się zgadzam. Brak jest natomiast, przynajmniej ogólnych rekomendacji. Podstawowa hipoteza badawcza oraz hipotezy pomocnicze zostały zweryfikowane prawidłowo i przyjęte, co moim zdaniem nie było szczególnie wymagające, biorąc pod uwagę ich dość ogólnikowy charakter oraz poziom wyzwań naukowych jakie stawiały Autorce, doskonale zorientowanej w tym obszarze badań. Uznać należy, że cel pracy określony we wstępie został zrealizowany, czego potwierdzeniem są uzyskane wyniki badań.

Autorka określiła także zakres własnego, autorskiego wkładu tak w wymiarze teoretycznym, jak i metodycznym w realizację tego przedsięwzięcia badawczego. Zalicza do nich: kompleksowość podejścia do badanej problematyki, dokonanie systematyzacji i klasyfikacji pojęć i terminów z zakresu polityki gospodarczej i konkurencji oraz identyfikacji i oceny głównych uwarunkowań i tendencji występujących w sferze kształtowania polityki konkurencji na rynku usług pocztowych UE, jak również opracowanie koncepcji modelu macierzowego operatorów pocztowych oraz pomiaru niezależności regulatora pocztowego wraz z instrumentarium służącym do pomiaru poziomu konkurencji na rynku pocztowym oraz scenariuszy i modeli kształtowania polityki konkurencji dla tego rodzaju rynku.

Dr A. Drab-Kurowska zaproponowała własną procedurę badań w obszarze będącym przedmiotem Jej dociekań naukowych, określonych ramami tematycznymi monografii. To autorskie podejście Habilitantki nie ma jednak znamion oryginalności, jak sama to zaznacza. Można je uznać natomiast za interesującą tak z teoretycznego, tj. merytorycznego i metodycznego, jak również praktycznego punktu widzenia koncepcję kształtowania polityki konkurencji na rynku pocztowym UE. Koncepcja ta, oparta na uzyskanych wynikach badań przeprowadzonych na bazie zarówno źródeł pierwotnych (dotyczyło to podmiotów strony podaźowej polskiego rynku pocztowego), co należy tutaj szczególnie wyeksponować, jak i bogatego zestawu źródeł wtórnych, potencjalnie posiada natomiast znaczny walor aplikacyjności - tak na gruncie teorii ekonomii i nauk pokrewnych, jak i praktyki – szczególnie w odniesieniu do sfery regulacyjnej (polityki gospodarczej). W tym wyraża się moim zdaniem wartość dodana tego osiągnięcia naukowego.

Postrzegać ją należy bowiem w dwu podstawowych wymiarach, tj. teoretyczno-poznawczym i aplikacyjnym. W tym drugim z nich lokuje się niewątpliwie gros tej wartości. Kategoria aplikacyjności, szczególnie w przypadku prac naukowych realizowanych na gruncie nauk ekonomicznych, czy szerzej społecznych, z istoty odnosi się jednak również do wymiaru teoretyczno-poznawczego. Znaczna część uzyskanych wyników badań Habilitantki może być bowiem aplikowana do teorii ekonomii, a dotyczy to w głównej mierze aspektów metodycznych (analizy rynków usług, mierzenia poziomu konkurencji oraz skutków zastosowania różnych instrumentów jej pobudzania). Rozkład tej wartości dodanej w obu sferach jej przejawiania się wykazuje więc pewną asymetrię, co nie oznacza, że w tej pierwszej nie występuje. Jej poziom, jako miernika wkładu do rozwoju dyscypliny naukowej reprezentowanej przez Habilitantkę i w tym zakresie uznać można na tym etapie aplikacyjności wyników badań, jako znaczący w stopniu dostatecznym.

III. Ocena osiągnięć z zakresu dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego oraz krajowej i międzynarodowej współpracy

Oprócz aktywności naukowej, której wyniki są publikowane w czasopismach i monografiach naukowych oraz prezentowane na konferencjach międzynarodowych, a także stricte badawczej, tj. uczestnictwa w realizacji projektów badawczych, istotnym podlegającym ocenie elementem osiągnięć Kandydatki, jest uczestnictwo w programach europejskich oraz innych programach zagranicznych i krajowych. Dr A. Drab-Kurowska w latach 2009-2019 uczestniczyła w 8 projektach - w tym dwu w charakterze kierownika, realizowanych w ramach tej formy aktywności. W zdecydowanej większości były to programy krajowe. W latach 2012-2017 uczestniczyła również w programach szkoleniowych realizowanych w ramach Erasmus Plus w Bułgarii, Portugalii, Hiszpanii i Danii. Biorąc aktywny udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, czego oceny dokonano wcześniej, Habilitantka uczestniczyła również w pracach komitetów organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych. Była głównym organizatorem 10 tego typu konferencji oraz współorganizatorem 4, a także organizatorem sesji tematycznych i członkiem komitetu organizacyjnego 6 konferencji naukowych.

Za działalność organizacyjną, a głównie dydaktyczną dr Drab-Kurowska otrzymała w latach 2008-2016 łącznie 7 nagród Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego (były to jednak w zdecydowanej większości nagrody zespołowe), a także wyróżnienie i list gratulacyjny dziekana Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług, Srebrną Odznakę Honorową PTE i list gratulacyjny prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Wg. informacji zamieszczonych w załączniku nr 4, Habilitantka nie kierowała do tej pory projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków krajowych i zagranicznych oraz we

współpracy z przedsiębiorcami w zakresie badań stosowanych. W autoreferacie z kolei wskazuje, iż była kierownikiem projektu „Młody e-lider, który się w to kryterium oceny wpisuje. Po raz kolejny okazuje się, że brak jest spójności między obu dokumentami przygotowanymi przez Habilitantkę. Niezależnie od tego, jest to jednak niewątpliwie jedna ze słabszych stron szeroko postrzeganej aktywności Kandydatki, czego przejawem jest również brak udziału w konsorcjach i sieciach badawczych. Udział zaś w projekcie realizowanym w ramach programu „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” tego kryterium nie spełnia. I ponownie, informacja o tym pojawia się w załączniku nr 2, ale brak już jej w załączniku nr 4.

Dr A. Drab-Kurowska uczestniczyła w komitetach redakcyjnych czasopism wydawanych na Uniwersytecie Szczecińskim tak w charakterze sekretarza naukowego (dwukrotnie), jak też redaktora tematycznego oraz naukowego. Nie była natomiast dotychczas członkiem rad naukowych czasopism. Jest natomiast członkiem PTE od 2005 r oraz od 2015 r Polskiego Towarzystwa Informatycznego, pełniąc w tym pierwszym funkcję sekretarza w oddziale szczecińskim.

Uzyskane osiągnięcia dydaktyczne Kandydatki, jako wieloletniego nauczyciela akademickiego, ocenić należy jako satysfakcjonujące. Kandydatka prowadziła bardzo bogatą i tematycznie zróżnicowaną działalność dydaktyczną. Sprowadzała się ona głównie do realizacji zajęć dydaktycznych na studiach I i II stopnia, a w tym wykładów (także w języku angielskim) oraz seminariów licencjackich i magisterskich. Dr A. Drab-Kurowska była promotorem 76 prac licencjackich i magisterskich oraz wykonała 52 recenzje tego typu prac. Sprawowała również funkcję opiekuna studentów odbywających praktyki zawodowe (łącznie ok. 800 osób). Była także promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej obronionej 11.10.2018 r na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Habilitantka odbyła również w ramach programu Erasmus krótkie staże w zagranicznych ośrodkach naukowych i akademickich. Miały one jednak głównie charakter szkoleniowy i dydaktyczny. Ponadto uczestniczyła w seminariach naukowych w Niemczech organizowanych przez Ludwig-Erhard-Stiftung. Odbyła także dwa staże w krajowych ośrodkach nie akademickich: w UKE w Warszawie i Szczecinie w 2019 r oraz w firmie IAI S.A. w 2012 r.

Dr A. Drab-Kurowska w 2016 r była członkiem zespołu wykonującego ekspertyzę dotyczącą działalności Szczecińskiego Parku Przemysłowego, opracowując część ekonomiczną tego projektu. Ponadto uczestniczyła w zespołach eksperckich i konkursowych lecz wyłącznie na poziomie krajowym. Była także recenzentem 5 artykułów naukowych przesyłanych do czasopisma „Informatyka ekonomiczna” (UE we Wrocławiu) oraz recenzowała ok. 35 projektów w ramach umowy z Centrum Projektów Polska

Cyfrowa. Habilitantka wykazywała również znaczną aktywność organizacyjną na Wydziale pełniąc w okresie objętym oceną liczne funkcje, a w tym: członka Rady Wydziału WZiEU, opiekuna praktyk, pełnomocnika dziekana ds. studentów z Ukrainy.

Dość bogata była również aktywność Habilitantki w zakresie rozpowszechniania wyników badań i popularyzacji nauki. Osiągnięcia dydaktyczne wiążące się z tą formą działalności mieszczącej się w kręgu Jej zainteresowań naukowych wyrażają się głównie w postaci przygotowania i przeprowadzenia licznych warsztatów i spotkań informacyjnych, jak też wykładów i innych działań o takim charakterze (Fundacja Kronenberga). Działalność z zakresu popularyzacji nauki dr A. Drab-Kurowska realizuje również i to w dość szerokim zakresie w sposób niejako pośredni, gdzie pojawia się ona, jako forma towarzysząca Jej szeroko postrzeganej działalności naukowej i dydaktycznej oraz współpracy z ośrodkami naukowymi i przedsiębiorcami.

IV. Uwagi końcowe i konkluzja

1. Podsumowanie i uwagi końcowe

Jako recenzent dorobku i osiągnięć naukowych dr A. Drab-Kurowskiej w postępowaniem habilitacyjnym o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, po zapoznaniu się z załączoną do wniosku kompletną dokumentacją, otrzymaną od kierownika jednostki organizacyjnej przeprowadzającej postępowanie oraz dokonanej szczegółowej analizie osiągnięcia i pozostałego dorobku naukowego, jak też pozostałych, istotnych dla pełnej oceny elementów aktywności naukowo-badawczej, dydaktycznej i popularyzującej naukę Kandydatki, podsumowując swoje dotychczasowe rozważania, formułuję następujące uwagi końcowe:

1. Zarówno wskazane najważniejsze osiągnięcie w postaci monografii, jak również pozostała część dorobku naukowego Kandydatki, wchodzi w zakres dziedziny i dyscypliny wskazanej we wniosku (obecnie: dziedziny nauki społeczne, lokując się głównie w dyscyplinie ekonomia i finanse wraz z jej relacjami z dyscyplinami: nauki o polityce i administracji oraz nauki o zarządzaniu i jakości). Istnieje zatem pełna przystawalność merytorycznej treści dorobku zaprezentowanego we wniosku z zakresem merytorycznym dyscypliny wskazanej przez Habilitantkę we wniosku o wszczęcie postępowania.

2. Od momentu uzyskania stopnia doktora Kandydatka istotnie powiększyła w wymiarze ilościowym i jakościowym swój dorobek naukowy i osiągnięcia i to, jak już wcześniej wskazano, we wszystkich w

zasadzie zakresach swojej aktywności jako nauczyciela akademickiego. Nie w każdym jednak z nich został dokonany znaczący postęp, jeśli mierzyć uzyskane efekty nie tylko w kategoriach ilościowych, ale również, jeśli nie przede wszystkim, jakościowych, postrzeganych w formie wniesionej wartości dodanej.

3. Na tle całokształtu dorobku Kandydatki tę wniesioną wartość dodaną na poziomie zadowalającym dostrzegam w największym stopniu w takich składowych, będących ustawowo określonym przedmiotem oceny, jak: a/ podstawowe osiągnięcia naukowe i pozostały dorobek publikacyjny, b/ aktywność konferencyjna - wygłaszanie referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, c/ dorobek w zakresie działalności dydaktycznej, a w tym w zakresie popularyzacji nauki, a także d/ dorobek w zakresie współpracy z instytucjami i przedsiębiorstwami krajowymi, a nawet szerzej - z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

4. W łącznym dorobku naukowym uzyskanym od marca 2005 r nie ma jednak publikacji, które zasługiwałyby na szczególne wyróżnienie pod względem wnoszonego merytorycznego wkładu w rozwój dziedziny i dyscypliny naukowej, którą dr A. Drab-Kurowska reprezentuje, ani też prac o szerszym oddźwięku międzynarodowym (liczba prac ujętych w bazie WoS, liczba publikacji w czasopismach z policzonym IF, liczba cytowań, indeks Hirscha). Tego rodzaju słabości i niedostatki dorobku Kandydatki w pełni odzwierciedlają załączone w dokumentacji wniosku dane bibliometryczne. Ten rodzaj wyceny wskazuje na to, że Kandydatka znajduje się dopiero na wstępnym etapie budowy swej międzynarodowej pozycji naukowej, czego przyczyną jest między innymi to, że większość prac jest napisana w języku polskim i dotyczy dość wąskich zagadnień branżowych. Na przestrzeni ostatnich 3 lat nastąpiła jednak znaczna intensyfikacja aktywności naukowo-badawczej Habilitantki, co powinno przełożyć się na poprawę wskaźników oceny Jej dokonań naukowych.

5. Prowadzone przez dr A. Drab-Kurowską w latach 2005-2018 badania i ich wyniki, prezentowane w recenzowanych publikacjach naukowych oraz w monografii habilitacyjnej, jako najważniejszym osiągnięciu naukowym, posiadają walor ogólnopoznawczy, a także w pewnym stopniu znamiona oryginalności i wnoszą nowe w aspekcie merytorycznym i metodycznym treści, które po ich szerszym upowszechnieniu (umiędzynarodowieniu) i rozwinięciu mogą wzbogacać teorię ekonomii, przyczyniając się do rozwoju tej dyscypliny naukowej. Mają one również walor aplikacyjny. Można zatem uznać, że Habilitantka w dostatecznym stopniu spełnia podstawowe kryterium określone w Ustawie (art. 16. ust. 1).

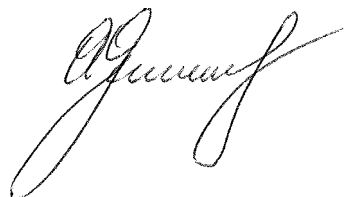
6. Relatywnie mało znaczące są natomiast osiągnięcia Kandydatki w kierowaniu projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków krajowych i zagranicznych a także w przypadku badań stosowanych z przedsiębiorstwami. Analogicznie oceniam również osiągnięcia w

zakresie współpracy z międzynarodowymi zespołami badawczymi, realizującymi większe projekty, finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych.

2. Konkluzja

Podsumowując stwierdzam, iż mimo pewnych, wskazanych w recenzji braków i niedostatków w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych a także dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitantki, zalety tego dorobku, określane w kategoriach wartości dodanej wnoszonej w rozwój dyscypliny naukowej którą reprezentuje, przeważają nad tymi niedociągnięciami. Dostrzegając ponadto znaczny potencjał naukowy Kandydatki i walory aplikacyjne Jej osiągnięć naukowo-badawczych oceniam, że dr A. Drab-Kurowska spełnia w dostatecznym stopniu wszystkie wymagania określone w art. 16 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca z 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 27 września 2017 r. poz.1789 z późn. zm.) i popieram Jej wniosek związany z procesem promocji.

Gdynia, 12.11.2019 r.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Gucwa', written in a cursive style.